

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан географічного
факультету

/Калинич І. В./

«29» червня 2021 року



**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА У ЗВО**

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.07 Географія
Освітня програма	Географія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогічна практика у ЗВО» для здобувачів вищої освіти галузі знань **01 Освіта/Педагогіка** спеціальності **014 Середня освіта** предметної спеціальності **014.07 Географія** освітньої програми **Географія**.

Розробники: Поп С.С. - професор, доктор фіз. мат. наук, завідувач кафедри фізичної географії та раціонального природокористування;
Шароді Ю.В. - магістр географії, асистент кафедри фізичної географії та раціонального природокористування;

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії та раціонального природокористування протокол № 1 від « 25 » червня 2021 р.

Завідувач кафедри  Поп С.С.

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

протокол № 1 від «29» червня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії  Потіш Л.А.

Поп С.С., Шароді Ю.В., 2021 р.
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021 р.

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4,5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 135	2	1
Кількість модулів –	Семестр:	
Вид підсумкового контролю: диференційний залік	3	2
Форма підсумкового контролю: диференціальний залік, захист перед комісією	Самостійна робота:	
	45	90

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Метою практики є поглиблення і закріплення на практиці набутих теоретичних знань магістрантів з питань організації і форм здійснення освітнього процесу з викладання географічних дисциплін у сучасних умовах вищої школи, ознайомлення з навчально-методичним та нормативним забезпеченням навчального процесу, формування вмінь і навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці до занять, опанування сучасних методик і прийомів викладання у вищій школі.

Основними завданнями практики є:

– набуття та поглиблення теоретичних знань та практичних умінь і навичок, необхідних для роботи викладачем вищого навчального закладу, зокрема щодо умінь і навичок навчальної, методичної та організаційно-виховної роботи зі здобувачами вищої освіти;

– опанування новітніх методів, прийомів і форм роботи з використанням сучасних інформаційно-технічних засобів навчання.

Базою для проходження практики є кафедра фізичної географії та раціонального природокористування географічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Обов'язком бази практики є створення умов та можливостей для повноцінного виконання магістрантом-практикантом поставленого перед ним завдання. Результатом проходження магістрантом практики є: набуття професійних навичок майбутнього викладача географії у вищій школі; формування професійних умінь та навичок, необхідних для успішної роботи у вищій школі; набуття практичного досвіду викладання географії у вищій школі; критичне осмислення і аналіз отриманого досвіду від власних спостережень за роботою викладачів вищого навчального закладу. Захист практики відбувається перед комісією, яка призначена та затверджена відповідним рішенням засідання випускової кафедри.

Вибір студентом дисципліни, з якої відбуватиметься апробація викладання окремих тем та проведення семінарських (практичних) занять в рамках асистентської педагогічної практики здійснюється і погоджується з викладачем кафедри (переважно з науковим керівником магістерської роботи) завчасно, а керівник практики консультує і скерує практикантів на ефективне виконання завдань практики.

Відповідно до освітньої програми «Географія», виконання компоненту її навчального плану «Педагогічна практика у ЗВО» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**;

ЗК 2. Здатність самовдосконалюватися, постійно підвищувати кваліфікацію із розумінням предметної області обраної професії, її основних концепцій, понятійно-термінологічного апарату та місця у загальній системі знань про природу і суспільство.

ЗК 4. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні сучасні технології у науковій, освітній, просвітницькій та громадській роботі, абстрактно мислити та системно аналізувати і узагальнювати інформацію в галузі предметної діяльності.

ФК 1. Набуття предметно-географічних, природознавчо-наукових, психолого-педагогічних компетентностей, оволодіння фундаментальними знаннями з дисциплін географічної науки на різних просторових рівнях (глобальному, національному і локальному), методологією географічних досліджень взаємозв'язків у складній системі «Людина–Природа» в контексті досягнення цілей збалансованого розвитку.

ФК 2. Здатність до постійного професійного самовдосконалення, вивчення і креативного застосування досягнень національної та світової географічної науки в науковій і педагогічній діяльності.

ФК 4. Здатність розвивати викладацькі компетентності, вміння застосувати на практиці набуті географічні і психолого- педагогічні компетентності, знання сучасних методів і прийомів навчання географії у вищих навчальних закладах відповідно до вимог державних освітніх стандартів.

ФК 6. Здатність застосування новітніх інформаційних технологій та методів швидкого пошуку необхідної професійної інформації, вміння її аналізу та опрацювання з метою напрацювання ідей щодо подальшого розвитку географічної освіти та науки.

ФК 7. Здатність на глобальному, регіональному і локальному рівнях аналізувати в часі і просторі взаємопов'язані природні процеси і явища. Здатність логічного і світоглядного мислення в процесі освітньої, наукової і громадянської діяльності, осмислювати взаємозв'язки і закономірності в еколого-, гео-, соціо-просторі.

ФК 8. Здатність застосовувати географічні знання у міждисциплінарному і міжгалузевому контекстах. Здатність застосування теоретичних знань для вирішення практичних проблем на регіональному і національному рівнях, зокрема щодо просторового аналізу та вирішення проблем взаємодії суспільства і природи в контексті збалансованого розвитку.

ФК 9. Набуття високих морально-етичних цінностей і здатність особи здійснювати професійну діяльність орієнтовану на формування в Україні європейських якостей життя.

2. СТРУКТУРА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Проходження педагогічної практики у ЗВО передбачає проведення магістрантом таких видів педагогічної діяльності.

Організаційна робота:

- ознайомлення з нормативною документацією ДВНЗ «Ужгородський національний університет» щодо організації та проведення освітнього процесу у навчальному закладі, відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту»;
- ознайомлення з освітньою програмою предметної спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія), з дисциплін якої проводиться педагогічна практика;
- складання індивідуального плану проходження асистентської практики магістрантом на підставі робочих навчальних планів дисциплін і розкладу занять викладача-куратора до якого закріплений практикант або у керівника практики та погодження плану з куратором та керівником практики;
- постійне консультування з керівником практики і куратором щодо питань реалізації завдань практики, ведення щоденника практики та підготовки звіту для захисту перед комісією кафедри;

Навчальна робота:

- відвідання не менше одного заняття кожного типу (лекційного, семінарського та практичного), з дисциплін, які викладає куратор або керівник асистентської практики;
- розробка, підготовка та самостійне проведення не менше двох практичних або семінарських занять з обраної дисципліни;
- розробка, підготовка та самостійне проведення двох лекційних занять з обраної дисципліни з використанням мультимедійного обладнання для демонстрації підготовлених презентацій до теми лекції (або її частини);
- розробка роздаткового матеріалу (у формі тестових завдань) для письмового опитування студентів за визначеною керівником практики темою, проведення опитування за розробленими матеріалами та оцінка його результатів.

Методична робота:

- самовдосконалення педагогічної майстерності шляхом опрацювання відповідної літератури;
- критичний аналіз отриманого досвіду від власних спостережень за роботою викладачів вищого навчального закладу;
- підготовка планів і змістовного наповнення та презентацій до запланованих в рамках практики практичних (семінарських) та лекційних занять;
- проведення консультацій з керівником практики, участь у роботі науково-методичних семінарів.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ

Передумовами проходження навчальної практики «Педагогічна практика у ЗВО» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 1.1 “Педагогіка і психологія профільної та вищої школи”;

ОК 1.2 “Вища освіта і Болонський процес”;

ОК 2.1. “Інформаційні технології в географічній освіті”;

ОК 2.2. “Природнича географія України і світу”;

ОК 2.4. “Суспільна географія України і світу”;

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми “Географія”, проходження практики повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знання основних законів, закономірностей, понять та наукової термінології новітніх напрямків сучасної географічної освіти та науки; знання системи освіти та науки України, стану її адаптації в європейський простір.	ПРН 1
Знання принципів, методів, закономірностей, структури педагогічного процесу, новітніх освітніх засобів і технологій, які є придатними для викладання різних географічних дисциплін у загальноосвітніх навчальних закладах.	ПРН 3
Знання за даною освітньою програмою, які необхідні для роботи вчителем географії в ЗОНЗ.	ПРН 4
Уміння вирішувати конкретну наукову проблему (фундаментальну або прикладну) географічної освіти і науки, використовуючи сучасні техніку, технологію, методи і методологічні підходи, здобувати нові знання і зіставляти їх з отриманими раніше, викладати їх у формі звіту, публікації, доповіді.	ПРН 9
Застосовувати новітні освітні методики і технології для формування в учнів школи предметних компетентностей, набуття сучасних уявлень про географічну оболонку Землі як середовище життєдіяльності людства, її структуру, природні багатства різних континентів, країн світу, України та її регіонів.	ПРН 10
Уміння самостійно організовувати польові природознавчі дослідження та спостереження, які необхідні для проведення практичних занять з географії та природознавства в школі, а також для проведення позашкільної краєзнавчої роботи, формування у молоді відповідального ставлення до екологічного стану довкілля.	ПРН 11
Здатність у фаховій діяльності діяти і приймати відповідальні інноваційні рішення в ситуаціях, що характеризуються невизначеністю умов та вимог.	ПРН 12

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після проходження навчальної практики «Педагогічна практика у ЗВО»):

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
-------------------------------	----------

<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знати основні поняття психології та педагогіки, педагогічні принципи, закономірності, структуру педагогічного процесу; - знати основні тенденції, віхи історичного розвитку вищої школи в Україні та світі, - знати правові та нормативні основи функціонування системи освіти. 	<p>ПРН 1, 3, 4</p>
<p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вміти визначати методи та засоби навчання та контролю, аналізувати їх ефективність; - вміти розробляти та проводити різні види виховних справ у вищих навчальних закладах; - вміти проводити психолого-педагогічний аналіз навчально-виховних ситуацій у вищій школі та приймати педагогічно доцільні рішення; - вміти самостійно опрацьовувати різні види джерел (навчальну та навчальнометодичну літературу), критично її аналізувати і використовувати в педагогічній практиці та під час підготовки до занять. 	<p>ПРН 9,10,11,12</p>

5. ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ВНЗ

Практика магістрантів проходить у 3 етапи:

Перший етап – ознайомчий. Ознайомлення з базою практики, науково-методичною документацією, якою керуються у своїй діяльності викладачі кафедри фізичної географії та раціонального природокористування. Вивчення правил внутрішнього трудового розпорядку і режиму роботи кафедри. Формування уявлень про сутність викладацької роботи у вищому навчальному закладі. Консультування з керівником практики щодо сучасних вимог провадження освітньої діяльності у ЗВО. Вивчення робочих програм навчальних дисциплін магістерської спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія), що викладаються кафедрою фізичної географії та раціонального природокористування. Ознайомлення з конкретними темами лекційних, практичних і семінарських занять навчальних дисциплін, закріплених за кафедрою, що викладаються в поточному семестрі. Вибір дисциплін з яких магістрант бажає набути практичний досвід їх викладання та погодження з їх лектором та керівником практики. Отримання настанов та інструктажу з техніки безпеки та БЖД, оформлення щоденника практиканта.

Другий етап – основний. Складання індивідуального плану практики та його затвердження у встановленому порядку. Участь у проведенні аудиторних занять викладачем-куратором або керівником практики з обраних дисциплін. Участь у проведенні організаційно-виховної роботи зі студентами молодших курсів спільно з викладачами кафедри. Підготовка планів-конспектів з обраних тем аудиторних занять (лекційних і семінарських) для їх проведення самостійно в присутності керівника практики або куратора. Опанування новітніми методичними прийомами і технологіями педагогічної діяльності. Вдосконалення навичок комунікації з викладачами та студентами кафедри. Проведення запланованих аудиторних лекційних і семінарських занять, обговорення з керівником практики і куратором якості виконаної роботи, критичне осмислення їх відгуків, побажань та зауважень.

Третій етап – підсумковий. Магістранти готують звітну документацію, та готуються до захисту повноти та якості результатів запланованої індивідуальної роботи перед комісією, яка призначена рішенням випускової кафедри.

6. ОФОРМЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

Форма звітності: письмовий звіт практиканта з відгуком керівника практики, в якому дається оцінка виконання запланованого завдання педагогічної практики у ЗВО магістранта-практиканта, а також оформлений та підписаний щоденник практики.

Письмовий звіт за результатами практики подається протягом тижня після її закінчення керівнику практики для перевірки, аналізу і допуску до захисту.

У звіті магістрант зазначає зміст і обсяг запланованих завдань, висвітлює результати своєї педагогічної діяльності, робить аргументовані висновки, висловлює певні зауваження та побажання. Матеріали звіту мають бути викладені в логічній послідовності і конкретизовані. Таблиці, ілюстративний матеріал, додатки повинні бути змістовні й оформлені відповідно до стандартів оформлення звітів наукових досліджень. Після перевірки поданого звіту керівником практики і його позитивної оцінки, зафіксованої у відповідному відгуку, звіт публічно захищається магістрантами перед комісією, яка визначає якість і повноту виконаних завдань та виставляє диференційовану оцінку заліку.. У процесі захисту магістрант має охарактеризувати виконану педагогічну роботу і відповісти на запитання членів комісії стосовно різних аспектів його діяльності під час практики.

Магістранти можуть запропонувати свої пропозиції щодо вдосконалення проведення асистентської практики та обґрунтувати їх доцільність. При захисті звіту про проходження практики оцінюються вміння аргументовано висловлювати власну думку; використовувати і оперувати науковою і методичною термінологією; працювати з науковою і методичною літературою, складати тези виступу; систематизувати і узагальнювати потрібний матеріал; формулювати висновки і розробляти рекомендації щодо вдосконалення освітнього процесу; використовувати дані емпіричного характеру; використовувати здобуті фахові знання у викладанні навчальних дисциплін.

Підсумкова оцінка роботи магістранта за асистентську педагогічну практику залежить, насамперед, від якості виконання завдань практики, якості письмового звіту та своєчасності подання необхідних документів, рівня усного захисту результатів практики. Підсумки асистентської практики є предметом розгляду на засіданні кафедри: керівники практики звітують про результати проходження магістрантами практики, обговорюються претензії та побажання магістрантів, висловлюються пропозиції щодо поліпшення організації асистентської практики, урізноманітнення засобів її проведення.

Зміст звіту з педагогічної практики у ЗВО

1. Титульний аркуш (Додаток А).
2. Перелік основних індивідуальних завдань та графік їх виконання.
3. Детальний опис проведених самостійно семінарських та лекційних занять. Необхідно вказати тему лекції, її план, методи викладання, обладнання, перелік демонстраційного та роздаткового матеріалу, список рекомендованої літератури для вивчення теми, основний текст лекції. Можна додати підготовлені питання для інтерактивної роботи зі студентами під час заняття, тестові завдання (з однією правильною відповіддю) до лекцій для перевірки рівня засвоєння матеріалу студентами, а також перелік питань для самоперевірки знань студентів за темою лекції.
4. Матеріал презентації до лекції (слайди, графічний та картографічний матеріал тощо).
5. Щодо практичних або семінарських занять необхідно зазначити: дисципліну, тему, перелік питань для обговорення, практичні завдання.
6. Висновки щодо проходження практики.
7. Електронну версію матеріалів звіту.

До звіту додається оформлений у встановленому порядку щоденник практики.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Підсумкова оцінка диференційного заліку виставляється студенту як за 100 бальною шкалою відповідно до Болонської системи, так і за національною чотирівневою шкалою, співставляючи бальні оцінки за відомою таблицею. Підсумковий контроль – захист результатів практики перед комісією випускової кафедри.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Чубрей О.С. Система підготовки майбутніх учителів географії до професійної діяльності на засадах компетентнісного підходу: монографія. Чернівці : Технодрук, 2020. -376 с.
- 2.Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях :навчальний посібник. – Харків,2016. – 260 с.
3. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія : підручник / А. М. Алексюк – К. : Либідь. – 560 с.
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
5. Пащенко М. І. Технологія використання активних методів навчання / М. І. Пащенко, В. Ф. Мішкурова, О. М. Середняцька. – К. : Наук. світ, 2003. – 94 с.
6. Розсоха А.П. Формування екологічної культури у майбутніх учителів географії. *Молодий вчений*. 2016. № 9(36). С. 138–142.
7. Чубрей О.С. Методологічні засади дослідження проблеми підготовки майбутніх вчителів географії до професійної діяльності в умовах трансформації освіти. *Наукові записки. Сер. Педагогічні науки*. Кропивницький, 2019. Вип. 180. С. 197–201.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 2020/ 2021 н.р. без змін; зі змінами (Додаток 1).
21 (потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____ Поп С.С.
(підпис) (Прізвище
ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище
ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище
ініціали)

Додаток А

*МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
"УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ"
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ ТА РАЦІОНАЛЬНОГО
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ*

**ЗВІТ
ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ПРАКТИКИ**

Студенткою __ курсу:
ПІБ

База практики: ДВНЗ "Ужгородський національний університет"

Керівник практики:

Звіт захищено з оцінкою

" _____ "

Ужгород – 2021